

TIJS TUMMERS

Beroering over plan rond Heiligeweg-bad

De komende jaren lijken zich in de binnenstad van Amsterdam grootschalige veranderingen te gaan voltrekken. Vooral aan winkelcentra is straks geen gebrek. Er staan er o.a. gepland naast het Victoria-hotel, ten oosten van het Centraal Station, aan de Nieuwendijk, achter het Paleis en in de zgn. Vendex-driehoek bij de Munt. Wijkcentrum d'Oude Stadt, de historische verenigingen van Amsterdam en Heemschut komen handen en vooral tijd tekort om aan alle plannen het nodige tegengas te geven.

Natuurlijk is een stad constant in beweging en zijn er ook in de Amsterdamse binnenstad talrijke punten waaraan het nodige verbeterd moet worden. Maar de wijze waarop B. & W. op het ogenblik, twee jaar voordat het centrum als beschermd stadsgezicht zal worden gekwalificeerd, tal van projecten er door probeert te drukken, maakt op het Wijkcentrum d'Oude Stadt de indruk van een overval.

Met name rond de driehoek Heiligeweg-Kalverstraat-Singel lijkt B. & W. inspraak nauwelijks een kans te geven. Het gedetailleerde alternatief dat het wijkcentrum in samenwerking met architect Frank Smit tegenover het plan van ZZOP (Burginvest) plaatst wordt niet serieus genomen.

Op 14 december 1988 keek het wijkcentrum verbaasd toe hoe het gemeentebeheer en projectontwikkelaar Burginvest gebroederlijk naast elkaar zaten om uitleg van zaken te geven. Voor andere partijen was geen plaats. Wat als inspraakbijeenkomst was aangekondigd werd zo een propaganda-avond voor het plan van de gemeente en Burginvest. Het goed uitgewerkte plan dat het wijkcentrum naast het plan van Burginvest bij de gemeente inleverde werd uiteindelijk niet door B & W bestudeerd maar ter beoordeling meegegeven aan... Burginvest! Die vervolgens het plan – het zal u niet verwonderen – niet levensvatbaar achtte.

Om welke plannen gaat het? Het plan Burginvest – met dezelfde architecten die verantwoordelijk zijn voor de, weinig geslaagde, Singelnieuwbouw bij de Munt – behelst de bouw van een 'hoogwaardig' winkelcentrum met koopwoningen en een parkeergarage. Om het winkelcentrum een waardige entree te geven zou er een extra voetgangersbrug over de Singel aangelegd moeten worden. Heemschut en de met haar geestverwante instellingen het Koninklijk Oudheidkundig Genootschap, het Genootschap Amstelodamum, Hendrik de Keyser en de Vereniging van Vrienden van de Amsterdamse Binnenstad keerden zich fel tegen dit plan en stuurden wethouder Van der Vlis ijlings een telegram met de boodschap het af te wijzen. De instellingen vinden, dat het plan geen recht doet aan de historische structuur van de binnenstad op die plaats en nauwelijks respect toont voor de daar aanwezige monumenten.

Het voormalige gebouw van het bevolkingsregister (1897-1905), dat zou moeten worden gesloopt. (foto F. Olij, Amsterdam)

De bezwaren van het wijkcentrum zijn even krachtig, maar het heeft met zijn alternatief toch getracht aansluiting te vinden bij de ideeën van de gemeente. Zo bevat het alternatief zelfs 1800 m² meer aan winkels dan het plan Burginvest, wat slechts enigszins ten koste gaat van ho-reca- en parkeervoorzieningen. Grootste winst, meent d'Oude Stadt, ligt in de 1580 m² Openbare Voorzieningen, waarvoor bij Burginvest geen plaats is gereserveerd. Iets wat toch indruist tegen het beleid van de gemeente om de binnenstad weer levendiger te maken. Waar in het Burginvestplan de openbare weg Klooster komt te vervallen, heeft het alternatieve plan rekening gehouden met het al eeuwenoude stegenpatroon en laat het de Voetboogsteeg rechtstreeks doorlopen naar de Singel, een veiliger oplossing voor het huidige half-doodlopende steegje. Tenslotte is men fel tegen de bouw van een nieuwe brug.

Behalve deze bezwaren van stedenbouwkundige aard wil het wijkcentrum ook enkele monumentale panden behouden die in het Burginvestplan tegen de vlakke gaan. Het gaat hierbij om twee op zich niet unieke, maar wel karakteristieke Singelpanden uit 1897-1905, waarin voorheen het Bevolkingsregister gevestigd was. Het gebouw is in de stijl gebleven van het 17e eeuwse Aalmoezenershuis dat voorheen op deze plek stond en waar in de 19de eeuw nog de Latijnse School huisde. Zeker zo interessant zijn de mogelijkheden die

de unieke kapconstructie van het Heiligewegbad biedt. Deze zgn. Polonceau-constructie in ijzer en beton – typerend voor de nieuwe bouwwijzen aan het eind van de vorige eeuw – is door een verbouwing al een tijd aan het oog onttrokken, maar schreeuwt om een goed idee. De sfeervolle winkelgalerij die het wijkcentrum voor ogen heeft zou de kapconstructie weer haar oorspronkelijke uitstraling kunnen geven. In het plan van Burginvest is er geen plaats voor deze monumentale overkapping.

In haar ongelijke strijd tegen Burginvest en B & W boekte d'Oude Stadt begin april toch een klein succesje. Het idee van een

vervolg op
pag. 22

